

PRASĪBAS PILSĒTVIDES PUBLISKĀS ĀRTELPAS VEIDOŠANAI SENIORIEM

IETVES

- Gājēju ietvēm izdalīt trīs galvenās zonas:
  - gājēju zona (brīva no citiem ielas elementiem, josla par kuru pārvietojas cilvēki). Minimālais gājēju zonas platums - 1.2 metri,
  - elementu/apstādījumu zona (josla, kur izvieto apstādījumus un mazās arhitektūras formas: solus, atkritumu urnas, ceļa zīmes, apgaismojuma stabus),
  - fasādes zona (josla starp gājēju zonu un mājas fasādi, pasargā gājējus no durvju atvēršanas un citiem arhitektūras elementiem, zona, kurā var izvietot ielas kafejnīcas, tirdzniecības vietas, puķu podus u.c. elementus, ko nedrīkst izvietot gājēju zonā).
- Nobrauktuves un uzbrauktuves lejasdaļa jāveido nulles līmenī ar brauktuvi un tās jāveido visā gājēju pārejas platumā ar slīpumu, kas nav lielāks par 5%.
- Nodrošināt savstarpēju ietvju savienojumu (ietves nebeidzas nekurienē).
- Iekļaut cilvēka mēroga apgaismojumu ar sensoriem, kas uztverot cilvēka kustību kļūst spilgtāks.
- Paredzēt mazās arhitektūras formas (soliņi, norādes, atkritumu urnas u.c elementi), ņemot vērā dažādas lietotāju vecuma grupas.
- Mazās arhitektūras formas izvietot tām paredzētās joslās.
- Ietvju malām jābūt skaidri izteiktām (iezīmētām), ja nepieciešams, jāparedz aizsargmargas.

IETVE. SPECIFISKĀS PRASĪBAS JUGLAS APKAIMEI

- letves margām/ielas norobežojumiem jābūt kontrastējošā krāsā (piemēram – dzeltenā).
- Visa veida stabiem – luksofora, ceļa zīmju, reklāmu, apgaismojumu – jābūt nokrāsotiem vai aplīmētiem ar lenti kontrastējošā krāsā 160 cm, 120 cm un 35 cm (augšējās malas) augstumā virs zemes. Visiem krāsojumiem vai lentām jābūt vismaz 10 cm platā joslā.
- letves malai jābūt kontrastējošā krāsā un/vai reljefā, kas brīdina par novirzīšanos uz braucamās daļas pusi.

MAZĀS ARHITEKTŪRAS FORMAS

- Izvietot ielas elementu joslā, tādā veidā nodrošinot brīvu gājēju kustības zonu.
- Paredzēt dažādu solu integrēšanu pilsētvidē (vienvietīgi soli, soli ar vai bez atzveltnēm, ar roku balstiem vai bez tiem, stāvsoli).
- Integrēt viedās mazās arhitektūras formas (iespēja sasaistīt ar kādu aplikāciju).
- Plānojot atpūtas vietas, ņemt vērā apkaimes iedzīvotāju sastāvu.
- Ja nevar nodrošināt vietu stacionāram solam, tad jāparedz vieta mobilam solam, kas var tikt izmantots pēc vajadzības (iestrādāts ielas norobežojumos, bolardos vai citā vietā).
- Neparedzēt solus ar metāla virsmu.
- Atpūtas vietas paredzēt ne tālāk kā 90 metru attālumā vienu no otras (taisnos ceļa posmos un īpaši virzienos, kuros visvairāk pārvietojas seniori (poliklīniku, veikalu, tirgu, pansionātu vai dienas centru).

NORĀDES

- Ielu krustojumos, pie sabiedriskiem objektiem paredzēt norādes, kas palīdz orientēties pilsētvidē, norādot virzienu uz svarīgiem pilsētas objektiem vai vietām.
- Juglas apkaimē norādēm jābūt veidotām arī ar Braila rakstu vai audiālām, lai vājredzīgi cilvēki varētu tas nolasīt.
- Norādes ar Braila rakstu veidot 0.90-1.10 metru augstumā.
- Izmantot atbilstošu burtu lielumu (skatīt tabulu).
- Senioru blīvi apdzīvotās vietās vai pie pansionātiem, dienas centriem paredzēt norādes autovadītājiem, kas brīdinātu autovadītāju par seniora esamību apkaimē.
- Iekļaut norādes ar seniora siluetu parkos vai kādās citās labiekārtotās vietās, kas norādītu uz vides piemērotību senioriem.
- Norādēm/informācijai par stacijas/autoostas/tirgus plānojumu un pieejamiem pakalpojumiem jābūt Braila rakstā uz taktilā stenda ieejas tuvumā, uz to ved taktilā josla.
- Autostāvvietās pie publiskām ēkām paredzēt iezīmētas senioru autostāvvietas, tām jābūt pēc iespējas tuvāk ieejai ēkā. Vēlams ne tālāk kā 50 metru.
- Katra senioru autostāvvietā jāatzīmē ar vertikāli novietotu speciālu autostāvvietas apzīmējumu 1,20 m augstumā un attiecīgu piktogrammu uz stāvvietas seguma, iebraucot stāvlaukumā, iebraukšanas vietā var novietot virziena norādi, lai atvieglotu tās atrašanu.

Noteiktam attālumam piemērots burtu lielums	
Lielums	Attālums
12 pt	45 cm
18 pt	70 cm
24 pt	90 cm
28 pt	1,15 m
36 pt	1,35 m
48 pt	1,8 m
60 pt	2,3 m
72 pt	2,75 m

PIETURVIETAS

- Pieturvietu dizainam ir jābūt centrētam uz cilvēku, universālais dizains ir jāveido tā, lai visa vecuma, spēju cilvēki droši var sasniegt pieturvietu un iekāpt transportā.
- Pieturvietai jābūt vienā līmenī ar sabiedrisko transporta grīdas līmeni, vai tuvināta tai.
- Pieturvietā jāparedz: nojume, informācijas stends, karte/s, soli, atkritumu urnas, apgaismojums, audiālas norādes, elektroniskie ekrāni.
- Pieturvietas laukumu veidot atšķirīgā seguma materiālā vai krāsā, lai tas atšķirtos no apkārtējās teritorijas.
- Izmantot atbilstošu burtu lielumu (skatīt tabulu).
- Paredzēt skaidri salasāmu pieturvietas nosaukumu.
- Vietās ar šauru ietvi, nojumi var neparedzēt, bet jāparedz soli un citi elementi, kas nodrošina vajadzīgās informācijas sniegšanu lietotājam. Pieturvietas segumā jānorāda iekāpšanas joslas,
- Paredzēt ekrānu, kas norāda sabiedriskā transportlīdzekļa reālo ierašanās laiku un maršruta numuru.
- Integrēt audiālās informācijas risinājumus.
- Iekāpšanas joslām jābūt brīvām no citiem pieturvietas elementiem.
- Paredzēt pieturvietas , karšu un maršrutu grafiku apgaismojumu.
- Paredzēt vietas viedierīču uzlādei.
- Nodrošināt WiFi pieejamību.
- Informāciju izvietot cilvēka acu augstumā (1.60 m).
- Pieturvietā norādīt virzienu, kurā pārvietojas sabiedriskais transports.
- Pieturvietu nojumes veidot ar saules paneļiem.
- Maršruta sarakstos izmantot lielus burtu, lai palīdzētu visiem cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un senioriem identificēt sabiedrisko transportu un tā maršrutu.
- Apgaismojuma regulēšanai pieturvietās integrēt kustību sensorus (apgaismojums pieturvietā kļūst spēcīgāks, ja tajā atrodas cilvēks).
- Pieturvietās norādīt informāciju ar zemās grīdas tramvaju grafiku.
- Pieturvietās ar lielāku noslodzi paredzēt biļešu automātus.

Noteiktam attālumam piemērots burtu lielums	
Lielums	Attālums
12 pt	45 cm
18 pt	70 cm
24 pt	90 cm
28 pt	1,15 m
36 pt	1,35 m
48 pt	1,8 m
60 pt	2,3 m
72 pt	2,75 m

PAPILDUS PRASĪBAS PIETURVIETĀM JUGLAS APKAIMĒ

- Pieturvietas laukumu veidot atšķirīgā seguma materiālā vai krāsā, lai tas atšķirtos no apkārtējās teritorijas un izmantot taktilo seguma joslu teritorijas robežas noteikšanai.
- Paredzēt taktilo joslu pie sabiedriskā transporta pirmajām durvīm.
- Pieturvietas nosaukumam jābūt norādītam Braila rakstā (0.90-1.10 m augstumā) un jānodrošina, ka tas izskan audiālajā norādē.
- Maršruta saraksti veidoti arī Braila rakstā (konsultēties ar apkaimē dzīvojošo mērķauditoriju).
- Paredzēt spiedpogas audiālās informēšanas atskaņošanai (aktivizēšanai)/ paredzēt skaļruņus ar sensoriem, kas, ierodoties transportam, nosauc maršruta numuru un tā braukšanas virzienu.
- Pieturvietās norādīt informāciju ar zemās grīdas tramvaju grafiku Braila rakstā.

KRUSTOJUMI UN GĀJĒJU PĀREJAS

- Gājēju pārejas platumam jābūt vienādā platumā ar gājēju zonas platumu.
- Ja iespējams, veidot gaidīšanas zonu izvirzījumus brauktuvē, kas vienlaicīgi samazina ielas šķērsošanas ceļa garumu, īpaši šķērsojot vairāku joslu brauktuves.
- Gājēju pārejas veidot no cita materiāla vai krāsas, izceļot gājēju zonu.
- Paredzot jaunus regulējamus krustojumus, nodrošināt tos ar skaņu signāliem (skaņu norādēm), kas informētu gājēju par gaismas signāla fāzēm, un kustību sensoriem, kas nodrošina cilvēku kustības nolaišanos un signāla gaismas garuma saskaņošanu.
- Vietās, kur tiek radīta iespēja šķērsot krustojumu pa diagonāli, jāiezīmē arī diagonālā pāreja un jāparedz atbilstošs zaļā signāla garums. Ielu stūriem jābūt nulles līmenī ar brauktuvi.
- Vietās, kur nav regulējams krustojums, veidot paplašinātu un pagarinātu pāreju vienā līmenī ar ietvi. Izmantot blīvi apdzīvotu apkaimju ielās un vietās, kur mazākas nozīmes liela šķērso lielākas nozīmes ielu.
- Apkaimju ielās un iekšpagalmos izvietot ātrumu samazinošos vaļņus.
- Intensīvāk izgaismot krustojumus un gājēju pārejas, salīdzinoši ar pārējās ielas apgaismojumu.
- Gājēju pāreju starpposmi veidojami Juglas, Pļavnieku un Purvciema apkaimēs, apkaimēs ar plašām ielām.
- Vietās ar ļoti intensīvu gājēju plūsmu, veidot gājēju pārejas ar virzienu norādošu pāreju.
- Regulējamajos krustojumos gaismas signālā iestrādāt kustību sensorus, kas parādoties gājējam nodrošina ilgāku ielas šķērsošanas laiku.
- Blīvas satiksmes krustojumos nedrīkst izvietot lūkas un restes.

PAPILDUS PRASĪBAS KRUSTOJUMIEM UN GĀJĒJU PĀREJĀM JUGLAS APKAIMĒ

- Gājēju pārejas veidot ar taktilo joslu un skaņu signālu.
- Gājēju pārejām no brauktuves puses paredzēt reljefa virsmas paaugstinājumus (sataustāmus) ar atstarojošiem elementiem, labi saredzamā kontrastējošā tonī.
- Taktilās joslas veidot bez pārrāvumiem.
- Plānojot jaunas ielas vai veicot ielu rekonstrukcijas, krustojumus veidot taisnos leņķos vai paredzēt papildus norādes vājredzīgiem.
- Luksaforus aprīkot ar skaņas signālu un nodrošināt ilgāku ielas šķērsošanas laiku.
- Krustojumos paredzēt atšķirīgu segumu, lai palīdzētu neredzīgiem cilvēkiem labāk orientēties virziena maiņai.
- Krustojumos un pie gājēju pārejām izvietot audiālās norādes. Intensīvas satiksmes vietās ar lielu trokšņu piesārņojumu izvērtēt to nepieciešamību/lietderību.

CEĻU REMONTDARBI VAI BŪVNICĪBAS PROCESS

- Ceļa remontdarbu vietai vai būvniecības laukumam jābūt pilnīgi norobežotam ar stingrām, spilgti krāsotām barjerām ar taktilu joslu.
- Ja nepieciešams šādās vietās uz laiku uzstāda skaņas sensorus.
- Būvgružu konteineri jānovieto tā, lai tie netraucētu gājēju plūsmu, ja tas nav iespējams, tad tā priekšā paredzēt spilgti krāsotu, droši nostiprinātu, vertikālu barjeru visā konteineru augstumā.
- Ja ietve tiek pilnīgi bloķēta, ir jāuzstāda apgaismojuma sistēma, lai ļautu gājējiem šķērsot ielu un izmantot pretējo ietvi. Šādai pārejai Juglas apkaimē jābūt ar taktilo joslu.
- Kad ceļa remontdarbi pabeigti un barjeras noņemtas, reljefs jānotīra un jāatstāj tāds, lai tas būtu drošs gājējiem.

CEĻI

- Uz ceļiem ar vairākām joslām, gājēju pāreju vidū paredzēt salas, lai nodrošinātu īsāku šķērsošanas laiku.
- Paredzēt papildus apgaismojumu krustojumos.
- Paredzēt papildus apgaismojumu virs gājēju pārejām.
- Izmantot dažādus ātruma ierobežošanas paņēmienus, piem., ceļa līkumus, sašaurinājumus, ātruma vaļņus, paceltās gājēju pārejas.
- Blīvi apdzīvotās vietās un vietās, kur senioru blīvums lielāks, kā arī Juglas apkaimē veidot ceļu barjeras (var izmantot arī bolardus).
- Juglas apkaimē ielu malās integrēt audiālās norādes, kas informē par atrašanās vietu, virzienu, laiku un ...

GĀJĒJU TUNEĻI

- Paredzēt eskalatorus.
- Izmantot kontrastējošas krāsas virzienu norādes, paredzot tās uz vertikālās vai horizontālās virsmas, papildināt tās ar reljefa joslām.
- Paredzēt labu apgaismojumu.
- Tuneļos paredzēt taktilās joslas segumā.
- Uz margām izvietot norādes Braila rakstā.
- Paredzēt skaidras virziena norādes uz sabiedriskā transporta pieturvietām

Citi noteikumi publiskās ārtelpas uzlabošanai Juglas apkaimē

- Teritorijā paredzēt skaņas sensorus, kas norāda virzienu, durvju esamību vai kādu citu būtisku informāciju.
- Sabiedriskās iestādēs paredzēt automātiskās durvis ar skaņas sensoriem. Durvis marķēt ar kontrastējošas krāsas marķējumu.
- Ēku numurzīmes un ielu nosaukumu plāksnītes veidot palielinātā drukā un kontrastējošā tonī.
- Autostāvvietai, kas atrodas blakus ietvei, ir jābūt atdalītai no tās ar dzeltenu, kontrastējošu orientiera margu.
- Autostāvvietu ieejām un izejām jābūt skaidri iezīmētām, lietojot kontrastējošo krāsojumu un reljefa izmaiņas.
- Veidojot pastaigu takas vai labiekārtojot parkus paredzēt segumā taktilo joslu, kartes ar Braila rakstu, izmantot kontrastējošās krāsas mazās arhitektūras formas un norādes, integrēt viedās mazās arhitektūras formas un audiālās norādes.
- Veidojot pastaigu takas Juglas apkaimē, tās nevar vest tieši uz upi vai dīķi, stāvu nogāzi, ja vien tām nav paredzētas margas vai cits norobežojums vismaz 0.90 m augstumā.
- Visiem ārtelpas pakāpieniem jābūt ar kontrastējošu marķējumu un reljefa virsmu

APLIKĀCIJU IZVEIDE SENIORIEM

- Vienkārši lietojamas.
- Sasaiste ar pilsētas ārtelpas mazām arhitektūras formām, ielu elementiem un pieturvietām.